

# SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 2016

---

69/2016

## Laki

### työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan* työntekijän eläkelain (395/2006) 22—24, 63, 64, 67, 69 ja 73 §, 80 §:n 3 momentti, 123 §:n 10 kohta ja 181 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 22 § osaksi laissa 1427/2011, 23 § laissa 1164/2007, 24 § laissa 909/2010, 63 § osaksi laissa 627/2009, 69 § laissa 627/2009 ja 181 §:n 2 momentti laissa 1292/2006,

*muutetaan* 1 §:n 1 momentti, 2—4 ja 11—14 §, 15 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 16—21 §, 25 §:n 1 momentti, 34, 37, 52, 65 ja 66 §, 68 §:n 1 momentti, 74 §:n 2 momentti, 3 momentin 3 kohta ja 5 momentti, 75 §, 81 §:n 2 momentti, 82 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 83 ja 84 §, 88 §:n 2 momentti, 91 §:n 1 momentti, 91 a §:n 2 momentti, 92 §:n 1 momentti, 94 §:n 1 momentti, 96 §:n 2 momentti, 97 ja 99 §, 101 §:n 2 momentti, 105 §:n 1 momentti, 106 §:n 2 momentti, 107, 107 a, 108, 109 ja 117 §, 120 §:n 4 momentti, 126 §:n 3 momentti, 129 §, 133 §:n 2 momentti, 134 §:n 4 momentti, 153 §, 168 §:n 2 momentti, 171 §:n 2 momentti, 174 ja 179 §, 182 §:n 2 momentti, 185 §, 207 §:n 2 momentti ja 210 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laeissa 627/2009, 354/2010, 1192/2010 ja 874/2015, 3 § laeissa 1274/2006, 1164/2007 ja 1097/2008, 4 § osaksi laeissa 1281/2007, 1097/2008 ja 354/2010, 11 § laissa 794/2012, 12, 13 ja 52 § osaksi laissa 794/2012, 16 § osaksi laeissa 1427/2011, 794/2012 ja 874/2015, 17 ja 20 § osaksi laissa 1427/2011, 19 § osaksi laissa 874/2015, 25 §:n 1 momentti ja 34 § osaksi laissa 1164/2007, 37 §, 105 §:n 1 momentti, 106 §:n 2 momentti, 107, 107 a, 108 ja 109 § sekä 126 §:n 3 momentti laissa 634/2009, 66 ja 84 § osaksi laissa 627/2009, 74 §:n 5 momentti ja 91 §:n 1 momentti laissa 1164/2007, 75 § laissa 1456/2011, 81 §:n 2 momentti ja 82 § laissa 627/2009, 88 §:n 2 momentti, 91 a §:n 2 momentti ja 101 §:n 2 momentti laissa 882/2014, 92 §:n 1 momentti laeissa 1427/2011 ja 874/2015, 94 §:n 1 momentti laissa 874/2015, 120 §:n 4 momentti laissa 1203/2009, 129 § laeissa 634/2009 ja 354/2010, 168 §:n 2 momentti ja 171 §:n 2 momentti laissa 317/2015, 179 § osaksi laeissa 1292/2006, 909/2010 ja 1209/2013, 182 §:n 2 momentti laissa 909/2010 ja 185 § laissa 1427/2011, sekä

*lisätään* lakiin uusi 53 a—53 l § ja niiden edelle uusi väliotsikko, lakiin uusi 75 c §, 95 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 102 a ja 218 a § seuraavasti:

#### 1 §

#### *Lain tarkoitus*

Tässä laissa säädetään yksityisellä alalla työskentelevän työntekijän oikeudesta vanhuuseläkkeeseen, osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, kuntoutukseen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja työraueläkkeeseen sekä työntekijöiden edunsaajan oikeudesta perhe-eläkkeeseen.

*Keskeiset määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *eläkelaitoksella* 1 §:n 3 momentin mukaista työeläkevakuutusyhtiötä, eläkekassaa tai eläkesäätiötä;

2) *työsuhteella* työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:n mukaiseen työsopimukseen perustuvaa työsuhdetta;

3) *työeläkkeellä* 3 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaista eläkettä;

4) *palkattomalla ajalla* aikaa, jolta työntekijälle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai erityishoitorahaa, vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea, työeläkelakien tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukaista ansionmenetykskorvausta, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015), maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaista päivärahaa tai kuntoutusrahaa taikka liikennevakuutuslain (279/1959) mukaista päivärahaa;

5) *ansaitulla eläkkeellä* tässä laissa tarkoitettujen työansioden, päättyneen eläkkeelläoloajan ja 4 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttunutta eläkettä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;

6) *ensisijaisella etuudella* 92 ja 93 §:ssä tarkoitettua etuutta, joka maksetaan työeläkkeen määrästä riippumatta täysimääräisesti ja vähennetään tämän lain mukaisesta etuudesta;

7) *EU:n sosiaaliturvan perusasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja *EU:n sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetuksella* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;

8) *EU- ja ETA-maalla* maata, jossa sovelletaan EU:n sosiaaliturvan perusasetusta tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71;

9) *kolmannella valtiolla* muuta kuin EU- tai ETA-maata, Sveitsiä tai valtiota, jonka kanssa Suomi on solminut kahdenvälisen sosiaaliturvasopimuksen;

10) *sosiaaliturvasopimuksella* Suomea sitovaa kansainvälistä, sosiaaliturvaa koskevaa sopimusta;

11) *teoreettisella eläkkeellä* laskennallista eläkettä, jota määrättäessä työeläkelakien alainen ja EU- ja ETA-maassa työskentelyaika luetaan tämän lain mukaiseksi työskentelyajaksi;

12) *alimmalla vanhuuseläkeiällä* 11 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua työntekijän syntymävuoden perusteella määräytyvää vanhuuseläkeikää.

Tässä laissa *eläketapahtumalla* tarkoitetaan:

1) vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;

2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kalenterikuukauden viimeistä päivää;

3) työkyvyttömyyden alkamista 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;

4) työraueläkkeen saamisen edellytysten täyttymistä 53 a §:n mukaisesti; tai

5) edunjättäjän kuolemaa.

*Työeläkelait*

Työeläkelakeja ovat yksityisten ja julkisten alojen työeläkelait. Yksityisten alojen työeläkelakeja ovat tämän lain lisäksi:

- 1) merimieseläkelaki (1290/2006);
- 2) yrittäjän eläkelaki (1272/2006);
- 3) maatalousyrittäjän eläkelaki (1280/2006).

Julkisten alojen työeläkelakeja ovat:

- 1) julkisten alojen eläkelaki (81/2016);
- 2) ortodoksisesta kirkosta annettu laki (985/2006);
- 3) Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla annettu eläkesääntö;
- 4) eräiden valtakunnassa voimassa olevien valtion eläkkeitä koskevien säännösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettu maakuntalaki (ÅFS 54/2007).

*Työsuhde*

Työntekijällä on työsuhteensa perusteella oikeus eläketurvaan siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämä laki ei koske työsuhdetta:

- 1) ajalta ennen 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua;
- 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona vuonna 1957 tai sitä ennen syntynyt työntekijä täyttää 68 vuotta, vuosina 1958—1961 syntynyt työntekijä täyttää 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntynyt työntekijä täyttää 70 vuotta (*vakuuttamisvelvollisuuden yläkäräjä*);
- 3) jonka perusteella työntekijällä on oikeus eläkkeeseen 3 §:ssä tarkoitetun muun työeläkelain nojalla;
- 4) jossa työntekijä on työssä miehistön jäsenenä meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppaluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa.

Tämä laki ei koske työntekijää:

- 1) jolle työnantaja maksaa tässä laissa tarkoitettua työansiota kalenterikuukauden aikana yhteensä vähemmän kuin 41,89 euroa;
- 2) johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;
- 3) jonka ulkomainen työnantaja lähettää Suomeen työhön ja jonka työskentely Suomessa tämän työnantajan palveluksessa kestää enintään kaksi vuotta.

Jos 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella taikka jos työntekijään sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä välittömästi ennen Suomessa työskentelyn alkamista, häneen sovelletaan kuitenkin tätä lakia.

Sen lisäksi, mitä 3 momentin 3 kohdassa säädetään, työntekijään sovelletaan tätä lakia, jos työntekijä tulee kolmannelta valtiosta työskentelemään Suomeen tilapäisesti yrityksen sisäisen siirron yhteydessä, eikä työnantaja ole järjestänyt hänelle eläketurvaa.

Tätä lakia ei sovelleta kolmannelta valtiosta Suomeen tulevan työntekijän Suomessa tekemään työhön, jos:

- 1) kysymyksessä on maanteitse tapahtuvan kuljetusliikenteen työ, jonka työntekijä tekee pääosin muualla kuin Suomessa;
- 2) työntekijä ei asu Suomessa;

- 3) työnantajan kotipaikka ei ole Suomessa; ja
- 4) työhön ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturvan perusasetuksen tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

## 11 §

### *Oikeus vanhuuseläkkeeseen*

Työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän alin vanhuuseläkeikä määräytyy hänen syntymävuotensa mukaan seuraavasti:

- 1) vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneellä 63 vuotta;
- 2) vuonna 1955 syntyneellä 63 vuotta ja 3 kuukautta;
- 3) vuonna 1956 syntyneellä 63 vuotta ja 6 kuukautta;
- 4) vuonna 1957 syntyneellä 63 vuotta ja 9 kuukautta;
- 5) vuonna 1958 syntyneellä 64 vuotta;
- 6) vuonna 1959 syntyneellä 64 vuotta ja 3 kuukautta;
- 7) vuonna 1960 syntyneellä 64 vuotta ja 6 kuukautta;
- 8) vuonna 1961 syntyneellä 64 vuotta ja 9 kuukautta;
- 9) vuosina 1962—1964 syntyneellä 65 vuotta.

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä sopeutetaan eliniän muutokseen 82 ja 83 §:n mukaisesti ja ikä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuodelle, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, ettei työntekijä enää ole siinä työsuhteessa, josta hän jää eläkkeelle. Sen estämättä, mitä 8 §:n 3 momentissa ja tässä momentissa säädetään, vakuutetun luottamustoimen jatkaminen ei estä aikaisemmin päättyneiden työsuhteiden perusteella karttuneen vanhuuseläkkeen myöntämistä.

Jos työntekijä jää merimieseläkelain mukaiselle vanhuuseläkkeelle alennetussa eläkeiässä ennen tämän lain mukaista alinta vanhuuseläkeikää, hänellä on oikeus jäädä tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä. Tällöin tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muunnetaan vakuutusmatemaattisesti vastaamaan työntekijän eläkkeellesiirtymisikää. Tarkemmat säännökset eläkkeen määrän muuntamisesta ja muuntamisessa käytettävistä kertoimista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

## 12 §

### *Vanhuuseläkkeen määrä*

Jos vanhuuseläke alkaa työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, vanhuuseläkkeen määrä on eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä ansaittu eläke.

Jos työntekijän vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittua eläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta eläkkeen alkamisaikaa lykätään alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavaa kalenterikuukautta myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Työntekijällä ei ole oikeutta lykkäyskorotukseen samalta ajalta, jolta hän on saanut työttömyyspäivärahaa.

69/2016

13 §

*Vanhuuseläkkeen alkaminen*

Vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt vanhuuseläkkeen saamiseen oikeuttavan iän ja lopettanut työn, jonka perusteella hän hakee vanhuuseläkettä. Vanhuuseläke voidaan myöntää takautuvasti, ei kuitenkaan ilman pätevää syytä pidemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemiskuukautta edeltäneiltä kolmelta kuukaudelta.

Jos työntekijä jatkaa työntekoa vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täytettyään, vanhuuseläke myönnetään eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vanhuuseläkkeen aikana alkaneen työsuhteen työansioista karttunut eläke myönnetään hakemuksesta aikaisintaan työntekijän vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Jos työntekijä on saanut osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, vanhuuseläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä on täyttänyt 11 §:ssä säädetty edellytykset ja lopettanut työeläkelakien mukaan vakuutetun pääasiallisen työnsä.

14 §

*Vanhuuseläkkeen lakkauttaminen*

Työntekijä voi hakea vanhuuseläkkeensä lakkauttamista, jos hänelle on myönnetty kuntoutustuki sellaisen määräaikaisen työkyvyttömyyden perusteella, jonka on kuntoutustukea myönnettäessä arvioitu jatkuvan sen jälkeen, kun työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä. Vanhuuseläkkeen lakkauttamista on haettava kuukauden kuluessa arvioidun työkyvyttömyyden päättymisestä ja vanhuuseläke lakkautetaan työkyvyttömyyden päättymiseen.

*Osittainen varhennettu vanhuuseläke*

15 §

*Oikeus osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen*

Työntekijällä on oikeus jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan hänen syntymävuotensa mukaan määräytyvän alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Työntekijän osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja määräytyy seuraavasti:

- 1) vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä alaikäraja on 61 vuotta;
- 2) vuonna 1964 syntyneellä alaikäraja on 62 vuotta;
- 3) vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän muutokseen 82 ja 83 §:n mukaisesti.

Työntekijällä ei ole oikeutta osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen, jos hän eläkkeen alkaessa saa muuta omaan työskentelyynsä perustuvaa työeläkelakien mukaista etuutta taikka maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea.

16 §

*Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrä*

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena on eläkkeen alkamista edeltäneen kalenterivuoden loppuun mennessä työeläkelakien mukaan ansaittu eläke. Tämän lain mukaisen eläkeosuuden määrä on työntekijän hakemuksen mukaan 25 tai 50 prosenttia

osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuudesta vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa varhennetaan ennen työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua (*varhennusvähennys*).

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen eläkeosuutta korotetaan pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta tämän eläkeosuuden alkamisaikaa lykätään työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alkua myöhemmäksi (*lykkäyskorotus*).

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläke on myönnetty 25 prosentin suuruisena eläkkeenä ja työntekijä hakee toisen 25 prosentin myöntämistä, jälkimmäinen osuus lasketaan samasta 1 momentissa tarkoitettua osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteena olevasta eläkkeestä kuin ensin myönnetty osuus. Jos jälkimmäiseen osuuteen lasketaan varhennusvähennys tai lykkäyskorotus, se lasketaan jälkimmäisen osuuden alkamisajan kohdan mukaan.

## 17 §

### *Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkaminen*

Osittainen varhennettu vanhuuseläke alkaa eläkkeen hakemista seuraavan kalenterikuukauden alusta tai hakijan ilmoittamasta myöhemmästä ajankohdasta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei myönnetä takautuvasti.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä samoin kuin jälkimmäisen 25 prosentin osuuden myöntämistä on haettava alkavaksi samasta ajankohdasta kaikkien työeläkelakien mukaan.

Eläkkeensaaja voi hakemuksesta peruuttaa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kolmen kuukauden kuluessa eläkkeen myöntämistä koskevan päätöksen antamisesta. Eläkelaitos poistaa peruutettua eläkettä koskevan päätöksen. Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä säädetään 126 §:ssä.

## 18 §

### *Vanhuuseläke ja sen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen*

Osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, kun työntekijälle myönnetään vanhuuseläke. Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan tällöin seuraavista osista:

- 1) osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä;
- 2) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitusta, vielä myöntämättä olevasta eläkeosuudesta; ja
- 3) osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä päätyneistä työsuhteista ansaitusta eläkkeestä.

Sen estämättä, mitä 11 §:ssä säädetään, jos työntekijälle myönnetään muun yksityisten alojen työeläkelain tai julkisten alojen työeläkelain mukainen vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen, työntekijälle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä tämän lain mukaan ansaitusta eläkkeestä vielä myöntämättä oleva osuus.

Jos vanhuuseläke alkaa myöhemmin kuin työntekijän alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta, 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun eläkeosaan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittuun eläkkeeseen lisätään lykkäyskorotus siten kuin 12 §:ssä säädetään.

## 19 §

*Työkyvyttömyyseläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen*

Jos osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä oleva työntekijä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä tulevan ajan eläkeosasta.

Jos työkyvyttömyyseläke myöhemmin lakkaa, sen maksaminen keskeytetään tai se jätetään lepäämään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

## 20 §

*Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen*

Työuraeläkkeen määrä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen lasketaan 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alkamisvuonna ja sen jälkeen työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaitusta eläkkeestä.

Jos työuraeläke myöhemmin jätetään lepäämään 53 f §:n mukaan, osittainen varhennettu vanhuuseläke jatkuu aiemmin myönnetyn suuruisena.

## 21 §

*Työkyvyttömyyseläke, työuraeläke ja vanhuuseläke osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen*

Jos osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle työntekijälle myönnetään työkyvyttömyyseläke, työuraeläke tai vanhuuseläke samalle ajalle, jolta on jo maksettu osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, osittainen varhennettu vanhuuseläke otetaan huomioon muun myönnettävän eläkkeen osasuorituksena.

## 25 §

*Oikeus työeläkekuntoutukseen*

Työntekijällä, joka ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikäänsä, on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

- 1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhkan, että hän tulee työkyvyttömäksi 35 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla;
- 2) työntekijällä on työskentelystä saatuja vakuutettuja työansioita 76 §:ssä tarkoitettuna tulevan ajan tarkasteluaikana vähintään 25 133,40 euroa; ja
- 3) työntekijällä ei ole oikeutta kuntoutukseen tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

— — — — —

## 34 §

*Kuntoutusta koskevat muut säännökset*

Mitä tässä laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeen hakemisesta, määräytymisestä ensi perustein, kertakorotuksesta, palkka- ja hintatason muutosten huomioon ottamisesta, ensisijaisten etuuksien vähentämisestä, eläkelaitoksen takautumisoikeudesta, maksami-

sesta, työkyvyttömyyseläkkeen tarkistamisesta ja määrän muuttamisesta, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen myönnettävästä työkyvyttömyyseläkkeestä, viivästyskorotuksesta, takaisinperinnästä, tietojen antamisesta ja saamisesta, muutoksenhausta ja työkyvyttömyyseläkkeen saajan ilmoitusvelvollisuudesta, koskee kuntoutusrahaa, kuntoutuskorotusta sekä niiden saajaa, jollei tässä laissa muuta säädetä. Aiheettomasti maksetut ammatillisen kuntoutuksen kustannusten korvaukset voidaan periä takaisin siten kuin tässä laissa säädetään aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperinnästä.

Kuntoutusraha ja -korotus voidaan maksaa myös kuukautta lyhyemmältä ajalta. Sairausvakuutuslain mukainen ensisijaisuusaika ei vaikuta kuntoutusrahan alkamisaikaan. Kuntoutusraha-ajalta ei kartu eläkettä 68 §:n mukaisesti eikä kuntoutusetuuksia oteta perhe-eläkkeen perusteeksi.

### 37 §

#### *Työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella*

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

Lisäksi työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työkyvyttömyyseläke julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkanen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja hänen yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeensä määrä kuukaudessa on enintään 688,02 euroa.

### 52 §

#### *Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi*

Täysi työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ja osatyökyvyttömyyseläke täyttää työkyvyttömyyseläkettä vastaavaksi vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen hakemuksesta, kun hänen työkyvyttömyyseläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle. Jos työntekijä tekee työtä muun työeläkelain kuin tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai tämän lain tai muun työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen päätyttyä, työntekijällä on oikeus tämän työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänelle myönnetään vanhuuseläke. Työntekijällä on oikeus edellä tarkoitetun työkyvyttömyyseläkkeen aikana tai sen päätyttyä tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen myös, jos hänelle myönnetään aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisen jälkeen uusi työkyvyttömyyseläke, johon ei sovelleta, mitä 80 §:n 2 momentissa säädetään eläkkeen määräytymisestä entisin perustein.

Työkyvyttömyyseläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos:

1) työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä ennen sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ensisijaisuusajan päättymistä; tai

2) työntekijälle ei vahvisteta sairausvakuutuslain 12 luvun 3 §:n 2 momentin perusteella ensisijaisuusaikaa, koska työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

69/2016

*Työuraeläke*

53 a §

*Oikeus työuraeläkkeeseen*

Työntekijällä on oikeus työuraeläkkeeseen 63 vuotta täytettyään, jos:

1) hän on työskennellyt vähintään 38 vuoden ajan työeläkelakien mukaan vakuutettavassa työssä, joka on ollut 53 b §:ssä tarkoitettua rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavaa työtä;

2) hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt, mutta kuitenkin vähemmän kuin 35 §:ssä tarkoitetun täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntäminen edellyttää;

3) hänen mahdollisuutensa jatkaa työssä ovat 1 ja 2 kohdassa mainituista syistä pysyvästi heikentyneet; ja

4) työuraeläkkeen alaikärajan täyttämishetkellä tai sen jälkeen eläkehakemuksen viereille tullessa 1 kohdassa tarkoitettu työ jatkuu tai sen päättymisestä on kulunut enintään vuosi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi työskentelyajaksi luetaan myös äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudet enintään kolmen vuoden ajalta. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun aikaan luetaan vähäiset poissaolojaksot työsuhteen aikana sairauden tai lomautuksen vuoksi sekä tilapäinen työttömyys.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työeläkelakien mukaan vakuutettavaan työhön rinnastetaan toisessa EU- ja ETA-maassa sekä Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen solmineessa maassa vakuutettava 53 b §:ssä tarkoitettu rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ.

53 b §

*Rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työ*

Työntekijän 53 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioitaessa edellytetään, että työ on merkittävässä määrin sisältänyt yhtä tai useampaa seuraavista tekijöistä:

1) suurta lihasvoimaa edellyttäviä tai lihaksia pitkäkestoisesti kuormittavia työliikkeitä;

2) hengitys- ja verenkiertoelimistön erityisen voimakasta kuormittumista;

3) kuormittavia ja hankalia työasentoja;

4) voimaa tai suurta nopeutta vaativia toistuvia työliikkeitä taikka työliikkeitä, jotka sisältävät samanaikaisesti käsien puristusta, kiertoa ja voimaa;

5) työskentelyä erityisen vaativassa ja poikkeuksellista henkistä kuormitusta aiheuttavassa vuorovaikutteisessa työssä; taikka

6) työskentelyä jatkuvaa varuillaan oloa tai erityistä tarkkaavaisuutta edellyttävässä tehtävässä, jossa on korkea tapaturman tai onnettomuuden riski taikka ilmeinen väkivallan uhka.

Arvioitaessa sisältääkö työ merkittävässä määrin yhtä tai useampaa 1 momentissa tarkoitettua tekijää, rasittavuutta ja kuluttavuutta lisäävänä tekijänä otetaan huomioon työn poikkeukselliset fysikaaliset tekijät, kuormitusta lisäävien suojavarusteiden käyttö, toistuvaa yötöytä sisältävä tai muutoin kuormittava vuorotyö sekä toistuvat pitkät työvuorot.

Työn rasittavuutta ja kuluttavuutta arvioidaan 1 ja 2 momentissa mainittujen eri tekijöiden yhteisvaikutus kokonaisuutena huomioiden.

69/2016

53 c §

*Työuraeläkkeen määrä*

Työuraeläkkeen määrä on työuraeläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä ansaittu eläke.

53 d §

*Työuraeläkkeen alkaminen*

Työuraeläke alkaa sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jona työntekijä täyttää 53 a §:ssä säädetty edellytykset, kuitenkin aikaisintaan hakemista seuraavan kuukauden alusta.

Työuraeläke myönnetään toistaiseksi.

53 e §

*Ennakkopäätös oikeudesta työuraeläkkeeseen*

Työntekijällä on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 53 a §:ssä tarkoitetut työuraeläkkeen saamisen edellytykset. Ennakkopäätöksen antaa se eläkelaitos, joka olisi toimivaltainen ratkaisemaan eläkehakemuksen, jos työntekijä hakisi ennakkopäätöksen sijasta eläkettä.

Työuraeläkkeestä annettu ennakkopäätös on eläkelaitosta sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään kuuden kuukauden tai työntekijän ja hänen työnantajansa sopiman pidemmän ajan kuluessa siitä, kun ennakkopäätös on tullut lainvoimaiseksi. Ennakkopäätös voi kuitenkin olla voimassa enintään alimpaan vanhuuseläkeikään asti.

53 f §

*Työuraeläkkeen lepäämään jättäminen*

Jos työuraeläkkeensaajan ansiot ylittävät työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpu-luun edistämisestä annetun lain 3 §:ssä säädetyn kiinteän ansaintarajan, työuraeläke voi-daan jättää lepäämään noudattaen, mitä mainitun lain 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 6 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 7—10 §:ssä säädetään.

53 g §

*Työuraeläkkeen takautuva tarkistaminen*

Työuraeläke voidaan jättää lepäämään enintään kahden vuoden ajalta takautuvasti. Tämä kahden vuoden aika lasketaan eläkkeensaajan tarkistushakemuksen vireilletuloa tai eläkelaitoksen tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä seuraavan kalenterikuukauden alusta.

53 h §

*Työuraeläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi*

Työuraeläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aika-na eläkkeensaaja täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä.

Työntekijällä on hakemuksesta oikeus työuraeläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen, kun hänen työuraeläkkeensä muuttuu 1 momentin mukaisesti vanhuuseläkkeeksi, jos työntekijä ei ole enää siinä työsuhteessa, josta hän on siirtymässä vanhuuseläkkeelle.

Jos työntekijän työsuhde päättyy alimman vanhuuseläkeiän täyttämisen jälkeen, työntekijällä on hakemuksesta oikeus eläkkeen aikana tehdyn työn perusteella karttuneeseen eläkkeeseen aikaisintaan työsuhteen päättymistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

53 i §

*Vanhuuseläkkeen myöntäminen työuraeläkkeen sijaan*

Työuraeläkkeen sijaan eläke lasketaan ja myönnetään vanhuuseläkkeenä alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, jos työntekijä on täyttänyt alimman vanhuuseläkeiän ennen työuraeläkkeen alkamista.

53 j §

*Työuraeläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen*

Jos eläkelaitos hylkää työuraeläkehakemuksen, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 27 §:n mukaan.

53 k §

*Työuraeläke julkisten alojen eläkelain mukaan myönnetyn eläkkeen perusteella*

Työntekijällä on oikeus tämän lain mukaiseen työuraeläkkeeseen, jos hänelle on myönnetty työuraeläke julkisten alojen eläkelain 51 §:n perusteella.

53 l §

*Työuraeläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus*

Työuraeläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle ryhtymisestään ansiotyöhön.

65 §

*Eläkkeen karttuminen*

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia 70 ja 72 §:ssä tarkoitetuista kunkin vuoden eläkkeen perusteena olevista työansioista (*vuosiansio*), jotka työntekijä on ansainnut 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta vakuuttamisvelvollisuuden yläkäräjaan saakka.

Eläkkeeseen eivät oikeuta työkyvyttömyyden alkamisvuoden työansiot, jos tuleva aika on työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä luettu eläkkeeseen oikeuttavaksi siten kuin 66 §:ssä säädetään.

Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia työntekijän kunakin kalenterivuonna palkattomalta ajalta saaman, 74 §:ssä tarkoitetun etuuden perusteena olevasta tulosta.

66 §

*Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta*

Työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttaa aika sen kalenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää alimman vanhuuseläkeikänsä (*tuleva aika*). Jos työntekijän alinta vanhuuseläkeikää ei ole eläketapahtumahetkellä säädetty, eläkkeeseen oikeuttaa aika sen ka-

lenterivuoden alusta, jona työntekijä on tullut työkyvyttömäksi, sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää hänen omaa ikäluokkaansa lähimmälle ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän. Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 12 566,70 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Tulevan ajan eläke on 1,5 prosenttia vuotta kohden 76 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta.

## 68 §

*Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta*

Jos työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin myönnetään uusin perustein eläke, eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan myös aika, jona työntekijä sai työkyvyttömyyseläkettä. Tältä ajalta eläkettä laskettaessa käytetään perusteena päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiota.

## 74 §

*Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat*

Eläkkeeseen oikeuttaa työntekijän 17 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta eläketapahtumaa edeltävän vuoden loppuun saakka palkattomalta ajalta saaman etuuden perusteena oleva tulo 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Vanhuuseläkettä laskettaessa työntekijän saaman etuuden perusteena oleva tulo otetaan kuitenkin huomioon vanhuuseläketapahtumakuukauden loppuun.

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

3) 75 prosenttia työttömyysturvalain mukaisen ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta ansiosta siltä osin kuin päivärahaa on saatu alimman vanhuuseläkeiän täyttämiskuukauden loppuun mennessä;

Etuuden perusteena olevan tulon perusteella ei kartu eläkettä siltä ajalta, jolta työntekijä on saanut työeläkelakien mukaista eläkettä, vastaavaa ulkomaista etuutta taikka kansainvälisen järjestön tai Euroopan unionin toimielimen palvelukseen perustuvaa etuutta. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeen ajalta eläkettä karttuu kuitenkin myös etuuden perusteena olevan tulon perusteella.

*Työeläkeote, sen antaminen ja tarkistaminen*

## 75 §

*Työeläkeote*

Työntekijälle, joka on 17—69-vuotias, annetaan hänen eläkkeeseen oikeuttavista ansioistaan työeläkeote. Työeläkeotteessa ilmoitetaan kuudelta otteen antamisvuotta edeltäneeltä kalenterivuodelta:

- 1) eläkkeeseen oikeuttavat työeläkelakien mukaiset työansiot työnantajittain;
- 2) eläkkeeseen oikeuttava yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutettu työskentely sekä näiden kokonaistyötulot;

3) eläkkeeseen oikeuttavilta palkattomilta ajoilta maksettujen etuuksien perusteena olevat tulot etuuslajeittain;

4) peruste ja aika, jolta etuutta karttuu valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan; ja

5) työeläkeotteen antamisvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen määrä, ei kuitenkaan silloin, kun työntekijä on osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä.

Työeläkeotteessa ilmoitetaan lisäksi työntekijän alin vanhuuseläkeikä, jos se on säädetty hänen ikäluokalleen työeläkeotetta annettaessa.

Eläkelaitos antaa työeläkeotteen, kun:

1) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaan tai rinnakkain yksityisten alojen ja julkisten alojen työeläkelakien mukaan; tai

2) otteen saajan eläketurva on työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden lopussa tai viimeksi sitä ennen järjestetty vain julkisten alojen työeläkelakien mukaan ja hänellä on myös eläkkeeseen oikeuttavia yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia työansioita kolmen työeläkeotteen lähettämismuuttoa edeltävän vuoden aikana.

Eläketurvakeskus antaa työeläkeotteen, kun otteen saajalla ei ole rekisteröityjä työeläkelakien mukaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita lainkaan, mutta hänellä on 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja rekisteröityjä etuusjaksoja.

#### 75 c §

##### *Tavoite-eläkeikä työeläkeotteella*

Tavoite-eläkeikä on kullekin ikäluokalle se ikä, jossa tämän ikäluokan alimmasta vanhuuseläkeiästä laskettu lykkäyskorotuksen eläkettä suurentava vaikutus on vähintään yhtä suuri kuin elinaikakertoimen vanhuuseläkettä pienentävä vaikutus.

Työeläkeote, jossa ilmoitetaan arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä sekä arvio hänen vanhuuseläkkeensä määrästä tavoite-eläkeiässä, lähetetään muulle kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä olevalle työntekijälle viimeistään hänen alinta vanhuuseläkeikänsä tai arvioitua alinta vanhuuseläkeikänsä edeltävän kuudennen kalenterivuoden aikana. Tämän jälkeen arvio työntekijän tavoite-eläkeiästä ilmoitetaan muun työeläkeotteen antamisen yhteydessä.

#### 81 §

##### *Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus*

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 23—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

##### *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen*

#### 82 §

##### *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen*

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä, osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ja työuraeläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän

odotteen muutokseen. Ikärajat vahvistetaan sille vuodelle, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

Vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työraeläke ja työkyvyttömyyseläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella. Eläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos muu eläke kuin työkyvyttömyyseläke alkaa ennen tuota vuotta, se muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaa ennen sitä vuotta, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen tai työraeläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta uudelleen elinaikakertoimella. Kun osittainen varhennettu vanhuuseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, elinaikakertoimella muuntamaton osa vanhuuseläkkeestä muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta.

### 83 §

#### *Ikärajojen ja elinaikakertoimen määrittäminen*

Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneen työntekijän alin vanhuuseläkeikä määrätään siten, että alimman vanhuuseläkeiän ja 18 ikävuoden erotuksen suhde alimmassa vanhuuseläkeiässä laskettuun elinajanodotteeseen on sama kuin suhde on vuonna 2025. Elinajanodote lasketaan käyttäen kulloisenkin viiden viimeisen vuoden käytettävissä olevia Tilastokeskuksen kuolevuustilastoja. Vuoden 2025 suhdetta laskettaessa alimpana vanhuuseläkeikänä käytetään 65 vuotta ja elinajanodote lasketaan Tilastokeskuksen vuosien 2020—2024 kuolevuustilastojen perusteella.

Alin vanhuuseläkeikä lasketaan kuukauden tarkkuudella. Vahvistettava alin vanhuuseläkeikä voi poiketa edellisestä vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä enintään kahdella kuukaudella. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikärajaa sekä työraeläkkeen alaikärajaa tarkistetaan yhtä monella kuukaudella kuin alin vanhuuseläkeikä poikkeaa edellisestä vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä.

Elinaikakerroin vuosille 2018—2026 määrätään siten, että sillä muunnetun 62 vuoden iässä alkavan eläkkeen pääoma-arvo on kulloisenkin viiden viimeisen vuoden käytettävissä olevien Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella laskettuna sama kuin muuntamattoman 62 vuoden iässä alkavan eläkkeen pääoma-arvo vuonna 2009 laskettuna 2003—2007 kuolevuustilastojen perusteella. Pääoma-arvoa laskettaessa käytetään kahden prosentin korkokantaa.

Elinaikakerroin vuodelle 2027 ja sen jälkeen määrätään siten, että sillä muunnetun eläkkeen pääoma-arvo alkaen viimeksi vahvistetusta alimmasta vanhuuseläkeikästä on kulloisenkin viiden vuoden käytettävissä olevien Tilastokeskuksen kuolevuustilastojen perusteella laskettuna sama kuin vuodelle 2026 vahvistetulla elinaikakertoimella muunnetun eläkkeen pääoma-arvo alkaen 65 vuoden iässä vuonna 2026 laskettuna vuosien 2020—2024 kuolevuustilastojen perusteella. Pääoma-arvoa laskettaessa käytetään kahden prosentin korkokantaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella ensin 82 §:ssä tarkoitetut ikärajat vuosittain viimeistään kahta kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, jona työntekijä täyttää 62 vuotta ja sen jälkeen 82 §:ssä tarkoitetun elinaikakertoimen viimeistään kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta sitä sovelletaan.

*Perhe-eläkkeen peruste*

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen, täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä ei kuollessaan saanut 1 momentissa mainittua eläkettä tai hän sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan eläke, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään.

Perhe-eläkkeen perusteessa ei oteta huomioon 92—94 §:n mukaista edunjättäjän eläkkeen vähennystä.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei kuollessaan saanut vanhuuseläkettä tai sai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä, perhe-eläkkeen perusteeksi lasketaan edunjättäjän kuolinpäivään mennessä tämän lain mukaan karttunut eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 81 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

*Leskeneläkkeen vähentäminen*

— — — — —

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai hän saa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ja leski ei ole täyttänyt alinta vanhuuseläkeikänsä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

— — — — —

*Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa*

Leskeneläkettä vähennettäessä otetaan lesken hakemuksesta työeläkkeiden asemesta huomioon hänen saamansa keskimääräiset ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, jos:

1) leski ei saa omaan työhön perustuvaa työeläkettä tai jos leski saa osatyökyvyttömyyseläkettä;

2) leski on tehnyt asiasta hakemuksen viiden vuoden kuluessa edunjättäjän kuolemasta tai silloin, kun leskeneläkettä vähennetään ensimmäisen kerran; ja

3) mainitut ansiotulot ja niihin perustuvat etuudet sekä osatyökyvyttömyyseläke, kun ansiotuloista otetaan huomioon 60 prosenttia, ovat yhteensä vähintään 25 prosenttia pienemmät kuin lesken 88 §:n mukaisesti määrätty eläke.

## 91 a §

### *Leskeneläkkeen tarkistaminen*

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään muu uusi eläke kuin osittainen varhennettu vanhuuseläke, johon ei sovelleta 80 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

## 92 §

### *Eläkkeestä vähennettävät etuudet*

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään työntekijän saama ensisijainen etuus ja perhe-eläkkeestä ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus. Ensisijaisia etuuksia ovat:

1) työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetyskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 68 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa sekä ansionmenetyskorvausta, josta on vähennetty mainitun lain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettu työeläke;

2) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin perustuva ansionmenetyskorvaus lukuun ottamatta mainitun lain 58 §:n mukaista tapaturmaeläkettä ja sitä edeltävää päivärahaa;

3) liikennevakuutuslain nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetyskorvaus tai eläke;

4) liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain nojalla myönnetty ansionmenetyskorvaus;

5) sotilastapaturmalain nojalla myönnetty ansionmenetyskorvaus;

6) potilasvahinkolain (585/1986) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetyskorvaus tai eläke.

## 94 §

### *Ensisijaisen etuuden tai eläkkeen muutoksen vaikutus eläkkeen määrään*

Ensisijaisen etuuden vähentämistä eläkkeestä tarkistetaan, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai jos ensisijaisen etuuden tai tämän lain mukaisen eläkkeen määrä muuttuu muusta syystä kuin indeksitarkistuksen tai kertakorotuksen vuoksi. Eläkkeen määrä tarkistetaan myös, jos tämän lain mukaisesta eläkkeestä on vähennetty ensisijainen etuus ja eläkkeensaajalle myönnetään muu työeläke. Osatyökyvyttömyyseläkkeestä ei kuitenkaan vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai sotilastapaturmalain mukaista päivärahaa taikka liikennevakuutuslain tai potilasvahinkolain mukaista ansionmenetyskorvausta, jos se on myönnetty osatyökyvyttömyyseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella. Osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyy-

seläkkeen ja työuraeläkkeen osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrää vastaavasta osasta ei myöskään vähennetä työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, sotilastapaturmalain, liikennevakuutuslain, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain sekä potilasvahinkolain mukaista ansionmenetyskorvausta tai eläkettä, jos se on myönnetty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana sattuneen vahinkotapahtuman tai liikennevahingon perusteella, ennen kuin eläkkeensaaja on täyttänyt alimman vanhuuseläkeikänsä.

## 95 §

*Takautumisoikeus*

Eläkelaitoksella on oikeus saada maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen, perhe-eläkkeen ja kuntoutusetuuden määrä takaisin raideliikennevastuulain (113/1999) mukaan korvausvelvolliselta, jos työntekijän työkyvyttömyyden tai edunjättäjän kuoleman aiheuttaa raideliikennevastuulain mukaan korvattava vahinkotapahtuma. Eläkelaitoksen oikeus korvaukseen voi olla enintään sen suuruinen, mitä vahinkoa kärsinyt tai edunsaaja raide-liikennevastuulain mukaan olisi oikeutettu saamaan.

## 96 §

*Ansiorajojen, rahamäärien ja vuosiansioiden tarkistaminen palkkakertoimella*

Eläkettä laskettaessa vuosiansiot tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon. Lisäksi osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkeen maksettavaa muuta eläkettä tai osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jälkimmäistä eläkeosuutta laskettaessa osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen perusteen vielä myöntämättä oleva eläkeosuus tarkistetaan palkkakertoimella eläkkeen alkamisvuoden tasoon.

## 97 §

*Palkkakertoimen määräytyminen*

Palkkakertoimen perusteena käytetään Tilastokeskuksen laskemien ansiotaso- ja kuluttajahintaindeksin vuotuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä.

## 99 §

*Työeläkeindeksin määräytyminen*

Työeläkeindeksin perusteena käytetään Tilastokeskuksen laskemien ansiotaso- ja kuluttajahintaindeksin vuotuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä.

## 101 §

*Eläkehakemus*

Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttö-myyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n tai työuraeläkehakemuksen kä-

sittelyn yhteydessä 53 j §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

102 a §

*Työuraeläkkeen hakemista koskevat selvitykset*

Työuraeläkkeen hakijan on toimitettava eläkelaitokselle työterveyshuollon lausunto, joka sisältää:

- 1) kuvauksen hakijan nykyisen työn sisällöstä sekä arvion sen 53 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä työkykyvaatimuksesta;
- 2) työterveyslääkärin lausunnon hakijan terveydentilasta ja työkyvystä;
- 3) arvion hakijan 53 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista mahdollisuuksista jatkaa työssä; sekä
- 4) kuvauksen hakijan aikaisempien töiden sisällöstä sekä arvion niiden 53 b §:n mukaisesta rasittavuudesta ja kuluttavuudesta, jos selvitystä hakijan työhistoriasta on saatavilla.

Työuraeläkkeen hakijan on lisäksi toimitettava eläkelaitokselle työnantajan lausunto hakijan työn sisällöstä.

Jos työterveyshuollon tai työnantajan lausuntoa ei ole saatavilla tai toimitetut lausunnot eivät ole riittäviä eläkeasian ratkaisemiseksi, eläkelaitos voi hyväksyä näitä lausuntoja vastaavan muun selvityksen. Hakijan on tällöin toimitettava eläkelaitokselle hakemuksen ratkaisemisen kannalta tarvittava selvitys terveydentilastaan, työkyvystään, työuran pituudesta tai työn sisällöstä.

Työuraeläkkeen hakija on velvollinen eläkelaitoksen osoituksesta käymään työkyvyn heikentymisen selvittämistä tai tässä pykälässä säädetyn lausunnon hankkimista varten tutkittavana eläkelaitoksen nimeämän laillistetun lääkärin luona tai eläkelaitoksen osoittamassa kuntoutus- tai tutkimuslaitoksessa. Jos hakija ilman hyväksyttävää syytä kieltäytyy tutkimuksesta, eläkehakemus voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevan selvityksen nojalla.

Eläkelaitos on velvollinen korvaamaan työuraeläkkeen hakijalle 4 momentissa tarkoitettua tutkimuksesta ja mahdollisista matkoista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

105 §

*Päätös ja sen tiedoksianto*

Työntekijän oikeuden tämän lain mukaiseen eläkkeeseen ja eläkkeen määrän ratkaisee 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos antamalla asiasta päätöksen. Eläkelaitoksen on ratkaistava eläkehakemus viipymättä saatuaan tarpeelliset selvitykset. Jos työntekijä on ollut vakuutettuna sekä yksityisten alojen työeläkelain että julkisten alojen eläkelain mukaan, eläkeasiasta antaa päätösyhdistelmän 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiva yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos tai Keva.

106 §

*Työskentelyä vain yksityisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla*

Vakuutettujen työansioden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on oikeus tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä.

*Työskentelyä sekä yksityisten että julkisten alojen työeläkelakien mukaisilla aloilla*

Jos työntekijä on kuulunut sekä yksityisten alojen työeläkelain että julkisten alojen eläkelain mukaiseen eläketurvaan, työntekijä saa yksityisten alojen työeläkelain ja edellä mainitun julkisten alojen eläkelain mukaisesta eläketurvastaan päätösyhdistelmän. Päätösyhdistelmän antava eläkelaitos (*viimeinen eläkelaitos*) myös maksaa päätösyhdistelmän mukaiset eläkkeet ja hoitaa eläkkeisiin liittyvät muut eläkelaitoksen tehtävät. Lisäksi viimeinen eläkelaitos ratkaisee ja maksaa 74 §:ssä mainitun palkattoman ajan perusteella karttuneen eläkkeen sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaan karttuneen etuuden.

Jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana Suomen Pankin eläkesäännön, ortodoksisesta kirkosta annetun lain, Ahvenanmaan maakuntalain tai sellaisen muun eläkesäädöksen perusteella, jota toimeenpannassa ei noudateta 1 momentissa tarkoitettua viimeisen eläkelaitoksen järjestelyä, yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, Keva ja tässä momentissa tarkoitettua eläketurvaa toimeenpaneva eläkelaitos ratkaisevat kukin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

*Viimeisen eläkelaitoksen määräytyminen, kun työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien ja julkisten alojen eläkelain mukaisilla aloilla*

Viimeinen eläkelaitos on 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen eläkelaitos tai Keva.

Viimeinen eläkelaitos on 106 §:ssä tarkoitettu yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos, jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana yksityisten alojen työeläkelakien mukaan.

Viimeinen eläkelaitos on Keva, jos työntekijän työansioita on vakuutettu määrältään eniten kahden viimeisen kalenterivuoden aikana julkisten alojen eläkelaisissa tarkoitettua palveluksen perusteella.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työura- tai perhe-eläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:

1) työntekijän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva on eläkehakemuksen viireille tullessa järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai työntekijä on säilyttänyt oikeutensa julkisten alojen eläkelain voimaantulolain (82/2016) 1 §:n 5 momentissa tarkoitettujen lakien mukaiseen lisäeläkeosuuteen taikka julkisten alojen eläkelain voimaantulolain mukaiseen henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään; tai

2) edunjättäjän virka- tai työsuhteeseen perustuva eläketurva oli eläketapahtumahetkellä järjestetty vain julkisten alojen eläkelain mukaan tai edunjättäjä oli säilyttänyt oikeutensa edellä 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen taikka henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta viimeinen eläkelaitos on työkyvyttömyys-eläkeasiaa käsiteltäessä Keva, jos:

1) Keva arvioi työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen julkisten alojen työ- ja virkasuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla;

2) työntekijä on säilyttänyt oikeutensa edellä 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun lisäeläkeosuuteen tai henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikään; tai

3) kysymys on osatyökyvyttömyyseläkkeestä ja virka- tai työsuhteessa olevan työntekijän työeläketurva on eläketapahtumahetkellä järjestetty julkisten alojen eläkelain mukaan.

Vakuutettujen työansioiden määrästä riippumatta Merimieseläkekassa on viimeinen eläkelaitos vanhuus-, osittainen varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, työura- tai per-

he-eläkeasiaa käsiteltäessä, jos työntekijällä on tai edunjättäjällä olisi ollut oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle merimieseläkelain mukaisessa alennetussa eläkeiässä eikä Keva ole 4 tai 5 momentin perusteella viimeinen eläkelaitos.

## 108 §

*Neuvotteluvelvollisuus*

Viimeisenä eläkelaitoksena toimivan Kevan on ennen päätöstään pyydettävä yksityisten alojen ratkaisevan eläkelaitoksen arvio työntekijän työkyvystä, jos Keva ratkaisee työntekijän oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen julkisten alojen palvelussuhteen jatkuessa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella julkisten alojen eläkelain 33 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla ja yksityisten alojen työeläkelakien mukaisen karttuneen eläkkeen määrä kuukaudessa ylittää 688,02 euroa.

Jos yksityisten alojen ratkaiseva eläkelaitos ja Keva ovat eri mieltä työntekijän työkyvyn arvioinnista, ne ratkaisevat kumpikin omalta osaltaan eläkeasian erikseen.

## 109 §

*Eläkettä maksavan eläkelaitoksen toimivalta uutta eläkettä myönnettäessä*

Eläkkeensaajalle vanhuus-, osittaista varhennettua vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työuraeläkettä maksava yksityisten alojen eläkelaitos tai Keva hoitaa viimeisen eläkelaitoksen tehtävät, kun eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi, vanhuuseläkettä saavalle työntekijälle myönnetään uusi vanhuuseläke tai osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavalle myönnetään osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen toinen 25 prosentin osuus.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavan työkyvyttömyyseläkettä ja työuraeläkettä koskevan hakemuksen ratkaisee osittaista varhennettua vanhuuseläkettä maksava eläkelaitos.

Jos yksityisten alojen eläkelaitos tai Keva maksaa työkyvyttömyyseläkettä kuntoutus-tukena, sama eläkelaitos ratkaisee työkyvyttömyyseläkkeen jatkohakemuksen ja hoitaa muut eläkelaitoksen tehtävät työkyvyttömyyseläkeasiassa. Jos työntekijä hakee päättäneen työkyvyttömyyseläkkeensä jälkeen uudelleen työkyvyttömyyseläkettä ja tämä uusi eläke määräytyy entisin perustein, aikaisempaa työkyvyttömyyseläkettä maksanut eläkelaitos ratkaisee hakemuksen ja hoitaa muut eläkelaitoksen tehtävät työkyvyttömyyseläkeasiassa.

Jos edunjättäjä sai kuollessaan yksityisten alojen eläkelaitoksen tai Kevan maksamaa eläkettä, eläkettä maksanut eläkelaitos ratkaisee edunjättäjän jälkeen myönnettävää perhe-eläkettä koskevan hakemuksen ja hoitaa muut perhe-eläkettä koskevat eläkelaitoksen tehtävät.

## 117 §

*Eläkkeen ja kuntoutusetuuden maksaminen työnantajalle tai sairauskassalle*

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen tai työuraeläkkeen ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkkaa, eläke maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä. Vakuutuskassalaissa tarkoitetun sairauskassan maksama täydennyspäiväraha vastaa työnantajan maksamaa palkkaa, ja eläke maksetaan hakemuksesta sairauskassalle samoin kuin työnantajalle.

Jos työntekijälle on myönnetty työkyvyttömyyseläkkeen sijasta vanhuuseläke 52 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla takautuvasti alimman vanhuuseläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta ja työnantaja on maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan

palkkaa, eläke maksetaan työkyvyttömyysajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Jos eläkelaitos on myöntänyt työntekijälle takautuvasti työkyvyttömyyseläkkeen, työu-  
raeläkkeen tai 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa vanhuuseläkkeen ja työnantaja on  
maksanut hänelle samalta ajalta sairausajan palkan sijasta irtisanomisajan palkkaa, eläke  
maksetaan tältä ajalta hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun pal-  
kan määräisenä.

Jos työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa samalta ajalta, jolta työntekijä saa kuntou-  
tusrahaa tai työkyvyttömyyseläkettä ja siihen liittyvää kuntoutuskorotusta, kuntoutusraha  
tai työkyvyttömyyseläke siihen liittyvine kuntoutuskorotuksineen maksetaan tältä ajalta  
hakemuksesta työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä.

Eläkettä, kuntoutusrahaa tai kuntoutuskorotusta ei makseta työnantajalle tai sairauskas-  
salle siltä osin kuin se on 118 §:n perusteella maksettava sairausvakuutusrahastolle eikä  
silloin, kun työnantaja tai sairauskassa on saanut korvauksen maksamastaan palkasta  
muun lain mukaan.

Mitä 2 momentissa säädetään takautuvan vanhuuseläkkeen maksamisesta työnantajalle  
samalta ajalta maksetun sairausajan palkan korvaamiseksi, sovelletaan myös, jos työnt-  
ekijälle myönnetään työu-raeläkkeen sijasta vanhuuseläke 53 i §:ssä tarkoitetulla tavalla.

## 120 §

### *Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle*

— — — — —

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työ-  
markkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muuta eläkettä kuin osittaista var-  
hennettua vanhuuseläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai Kansan-  
eläkelaitoksen vaatimuksesta maksettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskas-  
salle tai Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa määrältään samalta ajalta makset-  
tua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea.

— — — — —

## 126 §

### *Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperintä*

— — — — —

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös, jos eläkelaitos on yksityisten alo-  
jen ratkaisevana eläkelaitoksena tai 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toi-  
miessaan maksanut yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläkettä aiheettomasti. Jos  
viimeinen eläkelaitos on maksanut aiheettomasti julkisten alojen eläkelain mukaista elä-  
kettä, takaisinperinnästä päättää Keva siten kuin takaisinperinnästä julkisten alojen eläke-  
laissa säädetään. Viimeinen eläkelaitos antaa takaisin perittävistä eläkkeistä päätösyhdis-  
telmän ja perii takaisin perittävän määrän.

— — — — —

## 129 §

### *Muutoksen hakeminen viimeisen eläkelaitoksen päätösyhdistelmään*

Eläkelaitoksen 107 §:ssä tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyh-  
distelmään sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään päätöksestä. Jos eläkelaitoksen pää-  
tös sisältyy Kevan viimeisenä eläkelaitoksena antamaan päätösyhdistelmään, siihen hae-  
taan muutosta ja valitusasia käsitellään siten kuin julkisten alojen eläkeläissa säädetään.

*Päätöksen oikaisu muutoksenhaun yhteydessä*

— — — — —

Päätösyhdistelmän viimeisenä eläkelaitoksena antaneen eläkelaitoksen on pyydettävä lausunto Kevalta ennen asian käsittelemistä siltä osin kuin valitus koskee Kevan hoitamaa eläketurvaa. Lausuntoa ei kuitenkaan pyydetä, jos valitus koskee yksinomaan työkyvyn arviointia.

— — — — —

*Valituksen siirto muutoksenhakuelimelle*

— — — — —

Jos viimeisenä eläkelaitoksena päätösyhdistelmän antanut eläkelaitos on pyytänyt 133 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon Kevalta eikä se oikaise päätöstään muutoksenhakijan vaatimalla tavalla, eläkelaitoksen on toimitettava valituskirjelmä ja siitä annettua lausunnot tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetulle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

*Työntekijän työeläkevakuutusmaksun määrä*

Työntekijän työeläkevakuutusmaksu on kolme prosenttia lisättynä puolella siitä prosenttimäärästä, jolla tämän lain mukaisen vakuutuksen keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu prosentteina palkasta ylittää luvun 18,2. Keskimääräinen työeläkevakuutusmaksu lasketaan ottaen huomioon 169 §:n 3 momentissa tarkoitetut maksun alennukset.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään vuosittain seuraavana kalenterivuonna sovellettava työntekijän työeläkevakuutusmaksuprosentti.

*Laskuperusteiden laatiminen*

— — — — —

Vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteisiin on sisällyttävä osaketuottosidonnaista lisävakuumuustuvastuuta koskevat perusteet. Laskuperusteet on laadittava siten, että osaketuottosidonnainen lisävakuumuustuvastuu voi vähentää eläkelaitoksen vastuuvelkaa tai eläkevastuuta enintään määrällä, joka on 20 prosenttia eläkelaitoksen tämän lain mukaisesta vastuuvelasta tai eläkevastuusta, josta on kuitenkin vähennetty työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 14 §:n 2 momentin mukainen osittamaton lisävakuumuustuvastuu ja vakuutusottajille ositettu lisävakuumuustuvastuu sekä eläkesäätiölain 43 §:n 2 momentin ja vakuutus-kassalain 79 §:n 2 momentin mukainen lisävakuumuustuvastuu. Osaketuottosidonnaisen lisävakuumuustuvastuun on oltava kussakin eläkelaitoksessa yhtä suuri suhteessa edellä sanottuun vastuuvelkaan. Osaketuottosidonnaisen lisävakuumuustuvastuun vuotuisen muutoksen perusteena on osakkeiden keskimääräisen vuositulon mukainen osuus edellä tarkoitetun vastuuvelan tai eläkevastuun viidesosasta. Vuotuista muutosta koskeva tarkastelu tehdään ennen tämän lain 170 ja 171 §:n soveltamisesta mahdollisesti seuraavaa vähennystä. Laskuperusteisiin on sisällytettävä osaketuottosidonnaisen lisävakuumuustuvastuun suhteellista osuutta koskeva vuotuinen tasaaminen eläkelaitosten kesken osana 179 §:n mukaisten kustannusten selvittelyä. Jos osaketuottosidonnainen lisävakuumuustuvastuu alittaa tasaamisen jälkeen edellä sanotun 20 prosentin alarajan, täydennetään alitus kunkin eläkelaitoksen osittamatonta lisävakuumuustuvastuuta tai lisävakuumuustuvastuuta vähentämällä.

— — — — —

## 171 §

*Vanhuuseläkevastuun täydentäminen*

— — — — —

Jos eläkelaitosten osaketuottosidonnaisten lisävuutusvastuiden yhteismäärä on suurempi kuin yksi prosentti eläkelaitosten 168 §:n 2 momentissa tarkoitettujen osaketuottosidonnaisen lisävuutusvastuun laskennan perusteena olevien vastuovelkojen tai eläkevastuiden yhteismäärästä, on ylittävä osuus käytettävä tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettujen rahastoitujen osien täydennyksiin.

— — — — —

## 174 §

*Eläkelaitoksen vastuu vanhuuseläkkeestä*

Kukin työeläkelaitos on vastuussa:

1) työntekijän ja eläkkeensaajan vanhuuseläkkeen siitä osasta, joka perustuu työntekijän ennen ensimmäisen vanhuuseläkkeen alkamiskuukautta edeltävän kuukauden loppua tekemään työhön ja joka vastaa 0,4 prosentin vuotuista eläkkeen karttumaa käyttäen eläkeikänä 65 vuotta tai, jos vanhuuseläkkeen osa perustuu työntekijän 65 vuoden täyttämivuoden jälkeiseen työhön, työntekijän ikää työntekovuonna, ja laskettuna sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan; eläkelaitoksen vastuuseen ei kuitenkaan lueta 96 §:n mukaisesta vuosiansioiden palkkakertoimella tarkistamisesta tai eläkkeen alkamisen jälkeen tehdystä 98 §:n mukaisesta indeksitarkistuksesta johtuvaa korotusta eikä elinaikakertoimesta johtuvaa muutosta;

2) määrästä, joka 171 §:n ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien tai antamien laskuperusteiden mukaan on siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan osaan; ja

3) määrästä, joka on erikseen siirretty eläkelaitoksen vastuulla olevaan vanhuuseläkkeen osaan rahastoidun osan kasvattamiseksi.

## 179 §

*Eläkelaitoksen vastuu yhteisesti kustannettavista etuuksista*

Eläkelaitokset, mukaan lukien Merimieseläkekassa, vastaavat yhteisesti seuraavista kuluista siltä osin kuin niitä ei saada muualta kustannetuiksi:

1) muut kuin 174 ja 175 §:ssä tarkoitetut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet, lukuun ottamatta merimieseläkelain 154 ja 156 §:n mukaisesti maksettavaa määrää;

2) eläkkeiden ja kuntoutusrahojen ne osat, jotka ylittävät 174—176 §:n mukaiset määrät; tällöin kuntoutusrahan kustannuksen katsotaan kokonaan määräytyvän sen eläkelain mukaan, jonka perusteella kuntoutusraha on myönnetty;

3) perhe-eläke;

4) osittainen varhennettu vanhuuseläke;

5) kuntoutuskorotus;

6) 170 §:ssä tarkoitetut vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteiden muuttamisesta aiheutuvat kustannukset;

7) 174 §:n 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista siirroista aiheutuvat kustannukset;

8) vajo, joka syntyy sen vuoksi, että työnantaja on 155 §:n perusteella vapautettu vakuutusmaksusta;

9) merimieseläkelain 159 §:n 1 momentin 1—7 ja 9 kohdassa tarkoitettujen, mainittuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudet; ja

10) työraeläke.

Edellä 1 momentissa lueteltuihin muihin kuin kuntoutusrahoista aiheutuviin kuluihin ei sisällytetä 178 §:ssä tarkoitettuja eläkkeen osia.

Eläkelaitosten osuus 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdan mukaisista vanhuuseläkekuluista, lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluja, sekä 8 kohdan mukaisista kuluista määräytyy yhteisesti kustannettaviin kuluihin tarkoitettujen varojen mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten osuus 1 momentin 1 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkekuluista, 1 momentin 2 kohdan mukaisista muista kuin vanhuuseläkekuluista, edellä mainituista 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisista työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä kertasuorituksina maksettujen vanhuuseläkkeiden kuluista sekä 1 momentin 3—5 ja 10 kohdan mukaisista kuluista määräytyy eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioden mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten osuus 1 momentin 6 ja 7 kohdan mukaisista kuluista määräytyy siten kuin 4 momentin mukaisissa laskuperusteissa on tarkemmin määriteltä. Eläkelaitoksen osuus 1 momentin 9 kohdan mukaisista kuluista määräytyy kuten eläkelaitoksen osuus vastaavista 1 momentin mukaisista yhteisesti kustannettavista kuluista. Määrättäessä eläkelaitoksen osuutta sanotuista momentin mukaisista kuluista otetaan huomioon myös siirtymämaksu, joka on määriteltä siirtymämaksusta muutettaessa valtion virastoja, laitoksia tai liikelaitoksia osakeyhtiöiksi annetussa laissa (1341/1992).

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin kulujen jakamisesta eläkelaitosten kesken. Yhteisesti kustannettavien kulujen jakamista varten tarvittavat suuret määritellään:

- 1) työeläkevakuutusyhtiön 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa;
- 2) sosiaali- ja terveysministeriön eläkekassalle asetuksella antamissa laskuperusteissa; ja
- 3) eläkesäätiön 166 §:ssä tarkoitetuissa laskuperusteissa.

## 182 §

*Työttömyysvakuutusrahaston maksu*

— — — — —

Työttömyysvakuutusrahaston maksun perusteena ovat 1 momentissa luetelluissa eläkelaitoksissa vakuutettuina olleiden etuudensaajien 74 §:n 3 momentin 2, 3 ja 6 kohdassa tarkoitettujen etuuksien perusteena olevat työ- ja ansiotulot, joihin lisätään työntekijän työeläkevakuutusmaksun määrä. Työttömyysvakuutusrahaston maksu määrätään siten, että se arvion mukaan vastaa määrää, joka saataisiin, jos mainituista työ- ja ansiotuloista suoritettaisiin tämän lain mukaista keskimääräistä työeläkevakuutusmaksua vastaava maksu.

— — — — —

## 185 §

*Eläkelaitosten sopimisoikeus*

Edellä 3 §:n 1 momentissa mainittujen yksityisten alojen työeläkelakien mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset ja Keva voivat yksittäistapauksissa tai toimeenpanon helpottamiseksi sopia kustannusten jaosta toisin kuin tässä luvussa säädetään. Tällöin on noudatettava tässä luvussa säädettyjä periaatteita.

## 207 §

*Tietojen antaminen työntekijäin ryhmähenkivakuutusta varten*

— — — — —

Myös Valtiokonttorilla ja Kevalla on oikeus saada Eläketurvakeskukselta salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä 1 momentissa tarkoitettut tiedot ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi.

69/2016

210 §

*Tietojen antaminen teknisen käyttöyhteyden avulla*

— — — — —  
Eläketurvakeskuksella on 1 momentissa säädetyn lisäksi oikeus avata tekninen käyttöyhteys työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, Valtiokonttorille tai Kevalle 207 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin ja julkisten alojen työeläkelakien toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille 208 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin.  
— — — — —

218 a §

*Työurien kehityksen arviointi*

Sosiaali- ja terveysministeriö tekee joka viides vuosi arvion työurien kehityksestä sekä työeläkejärjestelmän taloudellisesta ja sosiaalisesta kestävydestä. Arvioinnissa otetaan huomioon työurasuhteen kehitys ja siihen vaikuttavat eri tekijät. Työurasuhteella tarkoitetaan 18-vuotiaan työvoimaan kuulumisajan odotteen viiden vuoden keskiarvon ja 18-vuotiaan elinajanodotteen viiden vuoden keskiarvon välistä suhdetta. Arvioinnin yhteydessä kuullaan keskeisiä työnantajia ja palkansaajia edustavia keskusjärjestöjä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 2016

**Tasavallan Presidentti**

**Sauli Niinistö**

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä